

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

Deze elektronische versie maakt het mogelijk alle documenten van de papieren versie te raadplegen, die in elektronische vorm bestaan. Dit laatste is niet het geval voor bepaalde artikels van doctrine, die enkel in de papieren versie beschikbaar zijn. Deze papieren versie is voorbehouden aan de leden en de diensten van het federale Parlement.

Alle elektronische adressen waren toegankelijk op de datum van verschijning van het dossier.

Het is echter altijd mogelijk dat bepaalde adressen worden afgeschaft of veranderd.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	2
BELGIË.....	10
Wetgeving.....	10
Parlementaire documenten.....	10
Rechtsleer (selectie).....	10
FRANKRIJK.....	12
Wetgeving.....	12
Rechtsleer.....	12
DUITSLAND.....	13
Wetgeving (selectie).....	13
Rechtspraak (selectie).....	13
Rechtsleer.....	13
GROOT-BRITTANNIË.....	15
Wetgeving.....	15
Rechtsleer.....	15
SPANJE.....	18
Wetgeving.....	18
Interessante links.....	18
ITALIË.....	19
Wetgeving.....	19

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

INLEIDING

Het debat over de afschaffing, het behoud of de aanpassing van het hof van assisen staat volop in de belangstelling. Het leek ons derhalve interessant de werking van het hof van assisen in België en een aantal buurlanden na te gaan.

In België wordt de bevoegdheid van het hof van assisen geregeld in artikel 150 van de Grondwet, dat bepaalt dat een jury samengesteld wordt voor criminele zaken en voor politieke en persmisdrijven, met uitzondering van de persmisdrijven die geïnspireerd zijn door racisme of vreemdelingenhaat. In de praktijk worden veel misdaden gecorrectionaliseerd, waardoor zij buiten de bevoegdheid van het hof van assisen vallen.

Er is een hof van assisen in elke provincie en in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad. Het hof zetelt op een niet-permanente basis : na een verwijzingsarrest naar het hof van assisen wordt de zitting geopend door de eerste voorzitter van het Hof van Beroep, op verzoek van de procureur-generaal. Het hof van assisen kenmerkt zich doordat het samengesteld is uit professionele magistraten en uit door het lot aangeduide burgers. De concrete organisatie van het hof wordt geregeld in de artikels 114 tot 127 van het Gerechtelijk Wetboek : het wordt voorgezeten door een raadsheer bij het Hof van Beroep die bijgestaan wordt door twee bijzitters die deel uitmaken van de rechtbank van eerste aanleg van de zetel waar het assisenproces doorgaat.

De selectie van de twaalf juryleden wordt geregeld in de artikels 217 tot 253 van het Gerechtelijk Wetboek. De juryleden worden bij lottrekking aangeduid uit de burgers die ingeschreven zijn op de kieslijsten. Zij moeten tussen 30 en 60 jaar oud zijn, kunnen lezen en schrijven en in het bezit zijn van hun burgerlijke en politieke rechten. Bepaalde categorieën van burgers mogen geen deel uitmaken van de jury (priesters, militairen, magistraten, parlementairen,...). De juryleden kunnen in bepaalde gevallen het voorwerp uitmaken van wraking door de beschuldigde of door het openbaar ministerie en worden in dat geval vervangen door plaatsvervangende juryleden.

De procedure voor het hof van assisen, die wordt geregeld in de artikels 217 tot 385 van het Wetboek van Strafvordering, onderscheidt zich door haar formalisme en haar mondeling en ononderbroken karakter. De voorzitter van het hof van assisen heeft een belangrijke rol : hij handhaaft de orde tijdens de zitting, hij leidt de debatten en hij heeft de discretionaire macht om alle maatregelen te treffen die nuttig kunnen zijn om de waarheid aan het licht te brengen. Hij moet tevens de juryleden bijstaan in de uitoefening van hun functie.

Na de sluiting van de debatten trekken de juryleden zich alleen terug om te beraadslagen over de schuldvraag. Zij moeten met ja of nee antwoorden op de

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

vragen die hun door de voorzitter gesteld worden. Hun beslissing dient niet gemotiveerd te worden. De stemming is geheim en zij beslissen bij meerderheid op basis van hun innerlijke overtuiging in functie van de elementen die hun tijdens de zitting voorgelegd werden.

Bij staking van stemmen wordt de voor de beschuldigde meest gunstige beslissing weerhouden. Wanneer de jury de beschuldigde bij een meerderheid van zeven tegen vijf stemmen schuldig acht, moeten de professionele magistraten zich ook over de schuldvraag uitspreken en beslissen of zij de jury al dan niet volgen. Wanneer de betrokkene schuldig bevonden wordt, spreken de professionele magistraten en de jury zich tezamen uit over de straf. De beslissing over de straf moet gemotiveerd worden.

Indien de rechters er bij schuldigverklaring door de jury eensgezind van overtuigd zijn dat de juryleden zich ten gronde vergist hebben, kan de voorzitter de zaak krachtens artikel 352 van het Wetboek van Strafvordering verwijzen naar een andere zitting van het hof van assisen.

Tegen een beslissing van het hof is geen hoger beroep mogelijk, wel een voorziening in cassatie. Er kan ook verzet aangetekend worden tegen een verstekvonnis. De procedure voor het hof van assisen werd gewijzigd door de wet van 30 juni 2000 met de bedoeling de procedure eenvoudiger en efficiënter te maken, de waarborgen te versterken inzake objectiviteit van de debatten en meer evenwicht te brengen tussen de rechten van alle partijen in het geding.

Er werd geen enkele wijziging ten gronde aangebracht aan het bestaan zelf of de algemene werking van het hof.

Als instelling is het hof van assisen sedert verschillende jaren het voorwerp van discussie in België. Sommigen spreken zich uit voor haar afschaffing terwijl anderen haar bestaan verdedigen of vragen dat aan haar werking bepaalde wijzigingen zouden worden aangebracht. Eén van de meest frequent genoemde voordelen is het democratisch argument van de deelname van de burgers aan de uitoefening van de rechtsbedeling.

De belangrijkste bezwaren zijn de afwezigheid van een motivering van het verdict over de schuldvraag, het gebrek aan een beroepsprocedure en de moeilijkheid voor de juryleden om zich alleen over de schuldvraag uit te spreken in zaken die steeds complexer worden.

In november 2004 werd door de Minister van Justitie een pluridisciplinaire commissie samengesteld om een synthese te maken van de argumenten pro en contra het hof van assisen en om hieruit hervormingsvoorstellen te distilleren. Het eerste rapport van deze commissie wordt eind februari 2005 verwacht.

In dit dossier hebben we de wetteksten verzameld die de werking van het hof van assisen regelen, alsook de hangende wetsvoorstellen over dit onderwerp en een selectie van de opvattingen in de rechtsleer over de voor- en nadelen van de assisenprocedure.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

In Frankrijk is het hof van assisen de gewone rechtbank in criminele zaken. Toch worden de misdaden begaan door minderjarigen onder de 18 jaar, berecht door de kinderrechtbanken of door de hoven van assisen voor minderjarigen (cfr. art. 1, 20 en 24 van de ordonnantie nr. 45-174 dd. 2 februari 1945). De bepalingen inzake bevoegdheid, organisatie en werking van het hof van assisen zijn voornamelijk terug te vinden in de art. 231 tot 380-15 van het Wetboek van Strafvordering. Het hof van assisen is een niet-permanente rechtbank, bevoegd om te oordelen over fysieke en morele rechtspersonen, die naar haar zijn doorverwezen door de beslissing van inbeschuldigingstelling. Het hof neemt kennis van alle misdrijven die bij hem aanhangig worden gemaakt, zelfs indien het geen misdaden zijn (b.v. wanbedrijven samenhangend met misdaden). Het hof van assisen is samengesteld uit professionele magistraten en uit gezworenen ouder dan 23 : er zijn 3 magistraten en 9 gezworenen in eerste aanleg en 12 in beroep. Daar werd gekozen voor een systeem van 'échevinage' beraadslagen zij samen, in één college, over de schuldvraag en de straf. Toch is voor bepaalde misdaden (b.v. misdaden tegen de fundamentele belangen van de staat, terroristische misdaden, misdaden betreffende drugshandel) het hof van assisen enkel samengesteld uit professionele magistraten (art. 698-6 van het Wetboek van Strafvordering). Deze zogenaamde 'gespecialiseerde' hoven van assisen werden in 1982 ingesteld om de gezworenen te vrijwaren voor mogelijke bedreigingen, geweldplegingen of druk. Het toepassingsgebied van deze hoven van assisen zonder gezworenen werd door latere wijzigingen nog uitgebreid.

Het arrest van het hof van assisen is niet gemotiveerd. Sedert 1 januari 2001, kan tegen het arrest ten gronde enkel door middel van beroep worden opgetreden en voorziening in cassatie is enkel mogelijk tegen het arrest in beroep. Het recht van beroep voorzien in de wet dd. 15 juni 2000 is echter onvolmaakt. De belangrijkste doelstelling van de wet dd. 15 juni 2000 ter versterking van de bescherming van het vermoeden van onschuld en de rechten van de slachtoffers, was de beschuldigde een tweede kans te geven en niet om een echt rechtsmiddel te organiseren. Zo heeft Frankrijk gekozen voor een systeem van 'appel tournant' : een 'ander' hof van assisen, anders samengesteld maar niet hoger in hiërarchie, is ertoe gehouden over te gaan tot een 'heronderzoek van de zaak' en niet enkel tot het vernietigen, bevestigen of wijzigen van het arrest van het eerste hof van assisen. Het recht van beroep is ook beperkt : de beschuldigde kan enkel beroep instellen tegen een arrest dat hem veroordeelt en de burgerlijke partij tegen de beslissing over de burgerlijke partijstelling bij veroordeling van de beschuldigde. De procureur-generaal (openbaar ministerie) daarentegen kan, sedert de wet nr. 2002-307 van 4 maart 2002 zowel beroep instellen tegen de veroordeling als de vrijspraak van de beschuldigde. De procedure in beroep verschilt enigszins van deze in eerste aanleg. De rechtsleer stelt verscheidene hervormingen voor om dit onvolmaakte systeem van beroep dat unaniem wordt bekritiseerd, te verbeteren.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

In Duitsland werd titel VI 'Schwurgerichte' (hof van assisen) van het 'Gerichtsverfassungsgesetz' GVG (Wet houdende de gerechtelijke organisatie) opgeheven. Naar oude gewoonte werd de benaming 'Schwurgerichte' behouden en werd zij hernomen in titel V 'Landgerichte' die bepaalt dat een grote strafkamer (Grosse Strafkammer) van de rechtbank van eerste aanleg (Landgericht) als hof van assisen zetelt voor een aantal misdaden die opgesomd worden in artikel 74 GVG. Het gaat hier hoofdzakelijk om misdaden die de dood van het slachtoffer tot gevolg hebben. Het hof is samengesteld uit vijf rechters : drie professionele magistraten en twee leken (Schöffen) (art. 76 GVG). De bepalingen die betrekking hebben op de aanwijzing van de leken zijn opgenomen in artikel 30 en volgende van het GVG : de nodige vereisten, verbodsbepalingen, onverenigbaarheden, selectiewijze, de duur van de functies, de mogelijkheden inzake verontschuldiging en wraking.

De wet van 21 december 2004 met betrekking tot de vereenvoudiging en de uniformisering van de voorschriften inzake de procedures voor de selectie en de benoeming van niet-professionele rechters heeft enkele artikels gewijzigd. Al deze wijzigingen hebben tot doel het statuut van deze lekenrechters te verbeteren.

Het basisprincipe betreffende de rechten van de lekenrechters is opgenomen in de artikels 30 en 77 (1) van het GVG : tijdens de belangrijkste fase van het proces hebben de leken dezelfde bevoegdheden als de professionele rechters, voor zover de wet dit niet uitsluit. Zij kunnen o.a. na lezing een kopie van de vordering van het openbaar ministerie ontvangen (RiStBV 126,3), vragen stellen aan de beschuldigde, aan de getuigen en aan de experts (§240, StPo), deelnemen aan de beslissingen, aan de beraadslagingen en aan de stemmingen.

De kwestie van de toegang tot het dossier is aan discussie onderhevig. Dit blijkt uit de stellingnames door verscheidene verenigingen, zoals de orde van advocaten, de vereniging van de professionele en niet-professionele rechters enz...

De regering van haar kant is van oordeel dat de toegang van de leken tot het dossier in de belangrijkste fase van het proces geen algemene regel mag zijn, maar dat individuele kopies van het dossier aan de leken overgemaakt kunnen worden indien dit hun inzicht ten goede kan komen en voor zover de voorzitter het nuttig acht.

In zijn arrest van 26 maart 1997 was het federale Gerechtshof (der Bundesgerichtshof, BGH) eveneens van mening dat de ter beschikkingstelling van processen-verbaal afkomstig uit het dossier, die de leken een beter inzicht kon verschaffen in de strafvordering, toegestaan was.

De professionele rechters en de leken beslissen gezamenlijk en tegelijk over de schuldvraag en de straf. De voorzitter leidt de beraadslagingen, stelt de vragen en verzamelt de stemmen ; de professionele en de niet-professionele rechters beslissen tezamen over de meningsverschillen betreffende het onderwerp, de

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

formulering en de rangschikking van de vragen, evenals over het resultaat van de stemming (art. 194 GVG).

Elke beslissing van procedurele aard wordt genomen bij eenvoudige meerderheid, voor elke beslissing die de beschuldigde kan benadelen wat de verantwoordelijkheid en de juridische gevolgen van het misdrijf betreft, is een tweederde meerderheid vereist (art. 263 StPo).

De uitspraak moet gemotiveerd worden (art. 267 StPo). Inzage in de motieven wordt gegeven door de lezing of de mondelinge mededeling van hun belangrijkste inhoud (art. 268 StPo). Tegen het arrest van het hof van assisen is geen beroep mogelijk (art. 312 StPo).

Herziening kan wel toegestaan worden (art. 333 StPo). De hogere regionale rechtbank (Oberlandesgericht) is bevoegd wanneer de vraag hiertoe uitsluitend gebaseerd is op de schending van een juridische norm die opgenomen is in de wetgeving van een 'Land' (art. 121 GVG). Anders is het federale Gerechtshof bevoegd (art. 135 GVG).

In Groot-Brittannië zijn de strafrechtbanken in eerste aanleg de magistrates' courts en de Crown Court. De zwaarte van het misdrijf bepaalt welke van beide bevoegd is. In de Crown Court zetelt een rechter met jury en deze rechtbank vormt een equivalent met ons Hof van Assisen.

De misdrijven worden ingedeeld in drie categorieën. Er zijn 'Summary offences', kleine misdrijven die normaliter door de magistrates' court worden behandeld. Verder zijn er 'indictable only' misdrijven, een aantal zware misdrijven zoals moord, doodslag en verkrachting, die door de Crown Court worden behandeld en tenslotte de 'either way' offences, misdrijven die door de magistrates' court of de Crown Court kunnen worden behandeld. In eerste instantie beslist de magistrates' court welke vorm van berechting het meest is aangewezen. In geval van 'either way' misdrijven kan een beschuldigde steeds vragen om door een jury berecht te worden. Indien de beschuldigde schuldig pleit, zetelt de Crown Court met een rechter alleen.

Door de Criminal Justice Act 2003 werden een aantal wijzigingen doorgevoerd, die een weerslag hebben op de jury-rechtspraak. Zo bepaalt hoofdstuk 7 'trials on indictment without a jury', de omstandigheden waarin een aantal criminele zaken die voordien 'on indictment' werden berecht in de Crown Court voor een rechter en jury, door een rechter alleen kunnen worden behandeld. Dit kan het geval zijn bij ernstige of complexe fraude-zaken of bij beïnvloeding van de jury. Tegen de beslissing om een zaak zonder jury te behandelen of verder te zetten, is beroep mogelijk. Verder bepaalt de Criminal Justice Act 2003 ook nader met welke overwegingen de rechtbank rekening houdt om te beslissen of een misdrijf een 'summary trial' of een 'trial on indictment' krijgt en welke procedure er dient gevolgd te worden (part 6).

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

In de Crown Court bedraagt het aantal juryleden 12. De juryleden worden uitgeloot uit de kieslijst, moeten tussen de 18 en 70 jaar oud zijn en gedurende een bepaalde periode in het Verenigd Koninkrijk, de Channel Islands of Isle of Man gewoond hebben. Door de Criminal Justice Act 2003 werden de omstandigheden waardoor men niet als jurylid diende te zetelen, beperkt. Thans worden enkel mensen met een geestelijke stoornis of die bepaalde veroordelingen hebben opgelopen of onder borgtocht staan in criminele zaken, niet toegelaten als jurylid. Voor het overige is enkel in bepaalde omstandigheden uitstel of vrijstelling van jury-deelname mogelijk. De jury beslist over de schuldvraag en kan dit met een meerderheid van 10 op 12. Een meerderheidsbeslissing wordt aanvaard als de jury voldoende lang heeft beraadslaagd. In het geval van de Crown Court moet het gaan om tenminste 2 uur. De beslissing van de jury moet niet worden gemotiveerd. De beraadslaging door de jury wordt vertrouwelijk beschouwd. Toch werd in januari 2005 mede ten gevolge van een uitspraak van de House of Lords in januari 2004 een 'Consultation paper' gepubliceerd rond de vraag in welke mate onderzoek naar jury-beraadslaging en ongepast gedrag van juryleden in bepaalde omstandigheden mogelijk is.

Tegen beslissingen van de Crown Court is beroep mogelijk bij de 'Criminal division of the Court of Appeal'.

Tegen een vrijspraak door de jury is normaliter geen beroep mogelijk. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan het openbaar ministerie optreden.

Tegen de veroordeling en de straf is hoger beroep mogelijk en hiervoor is toestemming van de rechtbank nodig.

In de Criminal Justice Act 2003 krijgt het openbaar ministerie extra-mogelijkheden tot beroep tegen bepaalde beslissingen van de rechter voor of tijdens het proces die de facto verdere vervolging onmogelijk maken of zwaar bemoeilijken (part 9) en na een vrijspraak voor ernstige misdrijven is er onder bepaalde voorwaarden een mogelijkheid tot 'retrial'. Deze bepalingen zullen vermoedelijk in de loop van 2005 in werking treden.

Tegen een beslissing van de 'Criminal division of the Court of appeal' is in bepaalde omstandigheden beroep mogelijk bij de House of Lords.

In de 'Constitutional reform bill' wordt de oprichting van een 'Supreme Court' voorgesteld, die de taak van de House of Lords zal overnemen. Er kan ook worden gewezen op de 'Criminal cases Review Commission', die kan optreden wanneer een gerechtelijk falen wordt vermoed.

Tenslotte kan worden aangestipt dat er in het kader van terrorisme-bestrijding wordt gedacht aan alternatieve vormen van berechting, waaronder de mogelijkheid dergelijke rechtszaken zonder jury te behandelen.

In Spanje werd de juryrechtspraak opnieuw ingevoerd in 1995 door de organieke wet nr. 5 van 22 mei 1995. De Spaanse variant van ons hof van assisen, de Tribunal del Jurado, is tevens voorzien in artikel 125 van de Spaanse Grondwet.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

In eerste aanleg is het hof samengesteld uit een volksjury met negen leden die voorgezeten wordt door een professioneel magistraat. In beroep wordt (enkel over de einduitspraak van de voorzitter) in het Tribunal Superior de Justicia uitspraak gedaan door drie hoog gerangschikte professionele magistraten.

Het Spaanse assisenhof is bevoegd voor bepaalde misdaden begaan tegen personen, tegen de eer, tegen de vrijheid en de veiligheid, voor brandstichting en voor ernstige misdrijven begaan door ambtenaren in de uitoefening van hun functie. In de praktijk behandelt het hof van assisen vooral moordzaken. Het is de bedoeling om de bevoegdheden van de Tribunal del Jurado langzamerhand uit te breiden. De Tribunal del Jurado heeft een exclusieve bevoegdheid in die zin dat de beklaagde niet kan afzien van het grondwettelijk recht om berecht te worden door een jury.

De leden van de jury worden, om elke mogelijke vorm van discriminatie te vermijden, door lottrekking aangeduid. Om in aanmerking te komen moeten de juryleden aan een aantal voorwaarden voldoen. Zij moeten de Spaanse nationaliteit bezitten, op het ogenblik van hun aanwijzing in een gemeente wonen die grenst aan de gemeente waar de misdaad gepleegd werd en die deel uitmaakt van dezelfde provincie, in het bezit zijn van hun politieke rechten, kunnen lezen en schrijven en minstens 18 jaar oud zijn. Juryleden mogen geen enkele –fysieke, mentale of zintuiglijke- handicap hebben die de normale uitvoering van hun functie zou kunnen belemmeren, niet veroordeeld zijn voor fraude zonder hiervoor rechtsherstel verkregen te hebben, niet beschuldigd of opgesloten zijn en niet geschorst zijn op het werk omwille van een veroordeling.

Daarnaast voorziet de wetgeving een aantal onverenigbaarheden, onder andere voor de hoogste ambtenaren, personen die een juridisch of gerechtelijk beroep uitoefenen, beroepsmilitairen en politieke verkozenen.

Na de selectie van de juryleden kunnen bepaalde personen zich laten verontschuldigen. Het betreft met name personen ouder dan 65 jaar, personen die in de vier voorbije jaren reeds als jurylid optraden, personen voor wie de deelname aan een jury ernstige familiale problemen met zich mee zou brengen, personen die een taak van algemeen belang uitoefenen en waarvan de vervanging het goede verloop van deze taak in het gedrang zou brengen, personen die in het buitenland wonen, beroepsmilitairen die een geldige dienstreden kunnen aanvoeren en andere personen die een geldige reden hebben.

De jury spreekt zich enkel uit over de feiten en over de schuldvraag. De beslissing over de straf wordt door de beroepsmagistraat genomen, nadat deze het verdict van de jury op zijn juridische correctheid gecontroleerd heeft.

In tegenstelling tot het 'zuivere' systeem van juryrechtspraak is de jury in Spanje verplicht om haar besluit, weze het op een beknopte wijze, te motiveren. Zij moet met name uitleggen waarom zij bepaalde feiten bewezen acht. Deze regel sluit aan bij artikel 120 § 3 van de Spaanse Grondwet die bepaalt dat een straf steeds gemotiveerd moet worden.

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

Een ander verschil is dat de juryleden, via de voorzitter, vragen mogen stellen aan de beschuldigde, de getuigen en de deskundigen.

De instelling van het hof van assisen heeft in Italië een lange geschiedenis achter de rug, waarbij het aantal rechters en juryleden verschillende malen wijzigde en de volksjury zelfs gedurende bepaalde periodes afgeschaft werd.

De huidige organisatie van de procedure voor het hof van assisen en de beroepsmogelijkheden tegen een arrest van het hof worden geregeld in het nieuwe Wetboek van Strafvordering, dat op 24 oktober 1989 in werking trad, en in het Gerechtelijk Wetboek dat onder meer de wet nr. 287 van 10 april 1951 bevat, die sedertdien verscheidene malen gewijzigd werd.

Er is één hof van assisen per provincie. Het is een collegiaal orgaan dat samengesteld is uit twee professionele magistraten (een voorzitter en een gewone rechter) en een volksjury die zes leden telt die door middel van lottrekking gekozen worden uit lijsten die door de gemeentebesturen opgesteld worden.

Zij beslissen gezamenlijk over de schuldvraag en over de straf. Om in aanmerking te komen als jurylid moet men de Italiaanse nationaliteit bezitten, tussen 30 en 65 jaar oud zijn, de burgerlijke en politieke rechten bezitten, van goede zeden zijn en een diploma van de lagere school kunnen voorleggen.

Magistraten, politieagenten, militairen, geestelijken en ambtenaren bij de dienst justitie kunnen niet als jurylid fungeren wegens onverenigbaarheid. Ministers, parlementsleden, regionale raadsleden en provinciegouverneurs zijn vrijgesteld gedurende de periode van hun mandaat.

Het hof van assisen is bevoegd voor de zwaarste misdrijven tegen personen en tegen de maatschappij. Ingevolge een arrest van het Hof van Cassatie van 8 april 1998 werd de bevoegdheid van het hof van assisen gewijzigd door het decreet nr. 29 van 22 februari 1999 en de wet nr. 109 van 21 april 1999. Haar bevoegdheid wordt deels bepaald door de maximale strafmaat (met name misdaden die gestraft kunnen worden met levenslange opsluiting of minstens 24 jaar gevangenisstraf) en deels door de aard van het misdrijf of nog door de dodelijke gevolgen ervan.

Tegen de arresten van het hof van assisen kan beroep aangetekend worden bij het hof van assisen in beroepszaken, dat eveneens bestaat uit twee professionele magistraten en een volksjury van zes personen (deze moeten houder zijn van een diploma van de middelbare school).

Artikel 111 van de Grondwet bepaalt dat de beslissingen van het hof van assisen gemotiveerd moeten zijn.

B. Vansteelandt

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

BELGIË

Wetgeving

Bevoegdheid

Artikel 150 van de Grondwet

Samenstelling van het hof en aanstelling van de juryleden

Artikels 114 tem 127 en 217 tem 253 van het gerechtelijk wetboek

Rechtspleging

Artikels 217 tem 385 van het wetboek van strafvordering

http://www.just.fgov.be/index_nl.htm (rubriek geconsolideerde wetgeving)

Parlementaire documenten

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en van het Wetboek van strafvordering, teneinde niet langer te voorzien in de bijzitters van het hof van assisen

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/1148/51K1148001.pdf>

Wetsvoorstel van 12 maart 2004 tot wijziging van het Wetboek van strafvordering wat het verstek betreft

http://www.senate.be/wwwcgi/get_pdf?50332495

Wetsvoorstel van 6 mei 2004 tot wijziging van het Wetboek van strafvordering wat het verstek betreft

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/1104/51K1104001.pdf>

Wetsvoorstel tot aanvulling van het Wetboek van strafvordering wat de verstekprocedure voor het hof van assisen betreft

<http://www.dekamer.be/FLWB/pdf/51/0750/51K0750001.pdf>

Rechtsleer (selectie)

Werking van het hof van assisen

<http://www.just.fgov.be/proces-arlon/nl/index.html>

<http://www.avocat.be/fr/faqslist.asp?pk=3>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

Bref argumentaire hostile à la juridiction populaire

http://www.droitbelge.be/news_detail.asp?id=160

La cour d'assises – une oeuvre de raison

http://www.droitbelge.be/news_detail.asp?id=154

Is er een toekomst voor de juryrechtspraak?

<http://www.law.kuleuven.ac.be/jura/36n1/woord.htm>

Maintien du jury d'assises ?

<http://www.presse.ulg.ac.be/eld/masset151204.shtml>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

FRANKRIJK

Wetgeving

Wetboek van Strafvordering : uittreksels uit Boek II (art. 231 tem 380-15) + uittreksels uit boeken III (voorziening in cassatie) en IV (gespecialiseerde hoven van assisen)

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'codes'

Ordonnantie nr. 45-174 van 2 februari 1945 betreffende de jeugddelinquentie (uittreksels)

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'les autres textes législatifs et réglementaires'

Wetboek van Gerechtelijke Organisatie : uittreksels uit boek V (hoven van assisen voor minderjarigen) en uit boek VI

www.legifrance.gouv.fr - rubriek 'codes'

Rechtsleer

Citoyen juré – Guide à l'usage des jurés (2001)

www.justice.gouv.fr/metiers/gjure.pdf

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

DUITSLAND

Wetgeving (selectie)

Gerichtsverfassungsgesetz

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/gvg/>

Gesetz zur Vereinfachung und Vereinheitlichung der Verfahrensvorschriften zur Wahl und Berufung ehrenamtlicher Richter vom 21. Dezember 2004

Artikel 1: Änderung des Gerichtsverfassungsgesetzes

<http://217.160.60.235/BGBL/bgbl1f/bgbl104s3599.pdf>

Deutsches Richtergesetz

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/drigr/BJNR016650961BJNG000700666.html>

Gesetz zur Vereinfachung und Vereinheitlichung der Verfahrensvorschriften zur Wahl und Berufung ehrenamtlicher Richter vom 21. Dezember 2004

Artikel 2 : Änderung des Deutschen Richtergesetzes

<http://217.160.60.235/BGBL/bgbl1f/bgbl104s3599.pdf>

Richtlinien für das Straf-und Bussgeldverfahren dans le document 'Fit fürs Schöffengericht' (blz. 6)

<http://schoeffen.de/pdf/VortragSchoeffen.pdf>

Strafprozessordnung

<http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/stpo/index.html>

Code de procédure pénale

<http://www.jurisclope.org/publications/documents/pdf/proc-pen-all.pdf>

Rechtspraak (selectie)

BGH-Urteil vom 26.März 1997

<http://www.hrr-strafrecht.de/hrr/3/96/3-421-96.php3?view=print>

Rechtsleer

Deutscher Bundestag – Drucksache 15/3191 Schöffen in der Strafjustiz

<http://dip.bundestag.de/btd/15/031/1503191.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

Laienrichter verkörpern direkte Beteiligung des Volke an der dritten Gewalt

http://www.bmj.bund.de/enid/e1dffd15748207381661ba19ccb5fde7,0/November/Berlin_12_11_2003_-_Tag_der_Schoeffen_gg.html

Bundesverband ehrenamtlicher Richterinnen und Richter :

- Richte und Pflichten der Schöffen

<http://www.schoeffen.de/index.php?option=displaypage&Itemid=107&op=page&Sub>

- Stellungnahmen 2003

<http://www.schoeffen.de/index.php?option=displaypage&Itemid=133&op=page&Sub>

Akteneinsicht :

Stellungnahme der Bundesrechtsanwaltskammer

http://www.brak.de/seiten/pdf/Stellungnahmen/strauda_juni03.pdf

Stellungnahme des Deutschen Anwaltsvereins

<http://www.anwaltverein.de/03/05/2003/02-03.pdf>

Bund ehrenamtlicher Richterinnen und Richter Landesverband Brandenburg/Berlin

<http://www.schoeffen-bb.de/fragenundantworten/?skin=print>

Stellungnahme des Deutschen Richterbundes

<http://www.drb.de/pages/html/stellung/st-akteneinsicht.html>

The function of honorary judges in criminal proceedings in Germany

<http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDFpublict/siegismund.pdf>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

GROOT-BRITTANNIË

Wetgeving

Criminal Justice Act 2003, inz. Parts 6, 7, 9, 10 ; sections 154, 313, 315, 321 ; schedules 3, 4, 5, 33

<http://www.legislation.hmso.gov.uk/acts/acts2003/20030044.htm>

Eplanatory notes to Criminal Justice Act 2003, inz. Parts 6, 7, 9, 10 ; sections 154, 313, 315, 321 ; schedule 33

<http://www.legislation.hmso.gov.uk/acts/en2003/2003en44.htm>

Rechtsleer

- Algemeenheden

Juror's perceptions, understanding, confidence and satisfaction in the jury system : a study in six courts.

<http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/r227.pdf>

Court structure in England and Wales

<http://www.dca.gov.uk/deprep0102/downloads/a01-chart.pdf>

Magistrates' courts

http://www.cjsonline.gov.uk/the_cjs/how_it_works/magistrates_court/index.html

Crown court

http://www.cjsonline.gov.uk/the_cjs/how_it_works/crown_court/index.html

The criminal justice (mode of trial) (No.2) bill-p.14 e.v. : Classification of offences

<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2000/rp00-023.pdf>

More people to do jury service

<http://www.gnn.gov.uk/environment/detail.asp?ReleaseID=113680&NewsAreaID=2&NavigatedFromDepartment=True>

Jury service

http://www.cjsonline.gov.uk/juror/jury_service/index.html

Bibliotheek van het federaal Parlement

Het hof van assisen

dossier nr. 94 – 18.02.2005

Guidance for summoning officers when considering deferral and excusal applications
http://www.courtservice.gov.uk/forms_and_guidance/forms/jury_summoning_guidance.pdf

Criminal justice bill : juries and mode of trial (research paper 2 /12/ 2002,nr.02/73)
<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2002/rp02-073.pdf>

Criminal justice bill (research paper 2 /12/ 2002,nr.02/72) : p. 19 e.v. Proposals which are not in the bill
<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2002/rp02-072.pdf>

La participation des citoyens aux décisions des tribunaux criminels (févr. 1996) : Angleterre et Pays de Galles
<http://www.senat.fr/lc/lc13/lc13.html>

- Onderzoek naar jury-beraadslaging en ongepast gedrag van juryleden
http://www.dca.gov.uk/consult/juryresearch/juryresearch_cp0405.pdf

- Rechtsmiddelen

Criminal appeal office-How do I appeal ?
<http://www.courtservice.gov.uk/cms/media/FREQUENTLYASKEDQUESTIONS.doc>

A guide to proceedings in the Court of Appeal Criminal Division
http://www.courtservice.gov.uk/cms/media/proc_guide.pdf

Unduly lenient sentences
<http://www.cps.gov.uk/publications/docs/fs-undulylenientsentences.pdf>

The criminal justice bill : double jeopardy and prosecution appeals (research paper 2/12/2002-nr.02/74)
<http://www.parliament.uk/commons/lib/research/rp2002/rp02-074.pdf>

House of lords
http://www.cjsonline.gov.uk/the_cjs/parliament/house_of_lords/index.html

Criminal cases review commission (CCRC) - our role
http://www.ccrcc.gov.uk/canwe/canwe_27.htm

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

CCRC-Can we help ?

<http://www.ccr.gov.uk/canwe.htm>

CCRC-What to do before you apply ?

http://www.ccr.gov.uk/applying/applying_37.htm

CCRC-Appealing from a Crown Court

http://www.ccr.gov.uk/applying/applying_40.htm

CCRC-deciding the outcome of you case

http://www.ccr.gov.uk/canwe/canwe_34.htm

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

SPANJE

Wetgeving

Ley Orgánica 5/1995, de 22 de mayo, del Tribunal del Jurado
(gecoördineerde versie 2002)

www.igsap.map.es/cia/dispo/24466.htm

Constitución Española de 27 de diciembre 1978, modificada por reforma
de 27 de agosto de 1992, titulo VI

www.congreso.es/funciones/constitucion/titulo_6.htm

Real Decreto 2067/1996, de 13 de septiembre, por el que se modifica el Real
Decreto 1398/1995, de 4 de agosto, por el que se regula el sorteo para la formación
de las listas de candidatos a jurados

www.igsap.map.es/cia/dispo/9789.htm

Real Decreto 1398/1995, de 4 de agosto, por el que se regula el sorteo para la
formación de las listas de candidatos a jurados

www.igsap.map.es/cia/dispo/7057.htm

Interessante links

www.senat.fr/lc/lc13/lc130.html

www.law.duke.edu/journals/lcp/articles/lcp62dSpring1999p233.htm

<http://www.igsap.map.es/cia/dispo/26547.htm>

Bibliotheek van het federaal Parlement
Het hof van assisen
dossier nr. 94 – 18.02.2005

ITALIË

Wetgeving

Legge n. 287 del 10 aprile 1951 (laatst gewijzigd op 03/01/2005)

Costituzione della Repubblica Italiana (2005 - uittreksel)

www.crs4.it/Letteratura/Costituzione.html

Il Codice di Procedura Penale (2003)

http://www.camerapenale-bologna.org/codice_procedura_penale/codice_di_procedura_penale_index.htm